Încă din copilărie învățăm de la părinți, apoi din școală, că formula în care ne adresăm altei persoane diferă de la caz la caz. Copiii, în primii ani de viață, nu fac diferența, se adresează oricărei persoane cu "tu", indiferent că este vorba despre un alt copil cu care se întâlnesc la joacă, despre mama respectivului copil sau despre membrii din propria familie.Mai târziu, ei învață că pot folosi această formulă doar în cazul în care vorbesc cu alți copii, cu frații, cu mama, cu tata, dar se schimbă lucrurile când este vorba despre persoane care sunt mai mari (ca vârstă) decât ei, situații în care trebuie să se adreseze cu "dumneavoastră".

Conform DEX '09 (2009), "dumneavoastră" este un pronume de politețe pentru persoana a doua (singular și plural), cu variantele "domnia voastră" sau "domniile voastre".

Motivul pentru care se folosește acest pronume de politețe constă în respectul reciproc dintre persoane, dar cunoștințele și aplicarea acestora țin de nivelul de educație și bun simț pe care le dobândim fiecare dintre noi.

În ultimii ani, modelul american — care e legat de faptul că în limba engleză nu există pronume de politețe, la persoana a doua singular și plural se folosește același "you") — a fost preluat și la noi, sub varianta "tu". Cu consecințe și impresii mai mult sau mai puțin bune. Vedem zilnic în jurul nostru angajați care se adresează patronului cu "tu", subalterni care se adresează în același mod șefilor ierarhici, copii care se adresează persoanelor mature cu același "tu".

Cum e bine? Întrebarea are diferite răspunsuri, care se raportează la situații strict punctuale. Dacă ne ghidăm după regulile de bune maniere, cu siguranță **trebuie să ținem cont de următoarele reguli:**

* ne putem adresa cu "tu" fără a fi considerați lipsiți de educație fraților, verișorilor, altor persoane din familie care sunt de vârstă apropiată cu a noastră; colegilor de școală, liceu, facultate (chiar dacă îi revedem după mulți ani); prietenilor din copilărie; părinților și bunicilor, mătușilor și unchilor, în cazul în care acest mod de adresare a fost stabilit de când eram copii

(există multe cazuri în care părinții, bunicii, alte rude preferă pronumele "dumneata" sau "dumneavoastră")

* putem folosi pronumele "tu" între prieteni, dacă e vorba despre persoane foarte apropiate

* ne putem adresa cu "tu" colegilor de serviciu doar în cazul în care stabilim de comun acord acest lucru; un amănunt deloc lipsit de importanță: bărbații vor folosi pronumele "tu" când se adresează unei femei doar atunci când respectiva persoană le va cere acest lucru, niciodată fără permisiunea ei

* nu vom folosi niciodată pronumele "tu" când vom face pentru prima oară cunoștință cu o persoană, indiferent dacă e mai tânără, mai vârstnică sau de aceeași vârstă cu noi (o excepție este cazul în care facem cunoștință cu un copil); dacă în timp vom ajunge la un nivel de apropiere în care ambele părți vor hotărî că doresc să folosească acest pronume, ne vom conforma, deoarece a insista în a folosi pronumele de politețe "dumneavoastră" atunci când o persoană nu-l dorește poate însemna o încercare de păstrare a unei "răceli" în exprimare și comportament.

* există în limba română și pronumele "mata (matale)", un regionalism, o formulă din limbajul popular, care trebuie folosită cu mare grijă, întrucât uneori poate leza personalitatea, fiind interpretată ca o aroganță

* apelativul "dumneavoastră" întotdeauna va exprima un nivel de educație corespunzător, bun simț

* aceleași reguli se aplică și în cazul în care ne adresăm mai multor persoane — nu vom spune "voi" în loc de "dumneavoastră" decât în cazul în care ne aflăm în situațiile amintite când vorbeam despre folosirea pronumelui "tu"

* o persoană vârstnică se poate adresa unui tânăr/unei tinere cu pronumele "dumneata"; e greu de crezut că se va adresa cu "tu", persoanele vârstnice știu, de obicei, regulile de buna cuviință

* pot exista situații în care o persoană cu care facem cunoștință ni se adresează cu "tu"; în funcție de conjunctură sau de persoană, vom hotărî dacă ne adresăm în același mod sau dacă folosim apelativul "dumneavoastră" — dacă persoana este mult mai în vârstă, vom accepta/trece cu vederea acest lucru, dar ne vom adresa respectivei persoane cu "dumneavoastră" pentru că ținem cont de regulile bunelor maniere; dacă persoana este de vârstă apropiată sau mai tânără decât noi, vom adopta formula "dumneavoastră" tocmai pentru a păstra o distanță și a atrage atenția că greșește în modul de adresare

* când ne aflăm în spații publice nu vom desconsidera postura în care se află o persoană adresându-ne cu "tu" — nu vom spune "tu" ospătarului care ne servește la restaurant, nici casierei care ne eliberează chitanța de plată a unei facturi, faptul că ne fac un serviciu nu înseamnă că sunt mai prejos decât noi, sunt niște angajați care își îndeplinesc obligațiile din "fișa postului"

* există o mare diferență între amabilitate și lipsă de civilizație, care uneori stă într-un singur cuvânt — rămâne să alegem care e cuvântul folosit: "tu" sau "dumneavoastră"

Trebuie să respectăm vârsta, funcția și ierarhia socială — nu vom spune "tu" unei persoane vârstnice sau unui superior ierarhic — chiar dacă superiorul ierarhic este mult mai tânăr—, nici unei persoane care are o anumită poziție în ierarhia socială — cum ar fi, de exemplu, să ne adresăm cu "tu" unei persoane cu o funcție publică, doar pentru faptul este mult mai tânără decât noi? E limpede, ar fi o dovadă de lipsă de bune maniere și de totală necunoștință a regulilor de etichetă...

Argumentul că trăim într-o societate modernă nu e o explicație a lipsei de maniere. Ne confruntam zilnic, la orice pas, cu manifestări moderne necivilizate. E în puterea noastră să ne aliniem sau să ne ținem departe de aceste manifestări care pot avea drept consecință degradarea persoanei, a legăturii noastre cu oamenii cu care venim în contact.

Modul în care ne exprimăm sunt moștenirea educației primite, sau, așa cum spunea Nichita Stănescu, "Fii atent cum vorbești, cuvintele atrag faptele!".

sursa: www.infomm.ro